

יהודי א"י שנקבר בקתדרלת ס"ט פאול בלונדון

במסתור (crypt) של קתדרלת ס"ט פאול בלונדון קבועה מצבה על קברם של שלושה אנגלים: Professor E. Palmer, Capt. Eric Gill, R. E., Lt. Charrington, R. N. על הלוח שבו חקיקים שמותיהם כתוב ג"כ: יחד עם עצמותיהם של שלושת האנגלים האלה נטמנו גם עצמות משרתם העברי הנאמן בכור חסון, שנהרג יחד אתם¹.

הדבר קרה בימי מרדו של אחמד ערבי פחה במצרים, בשנת 1882. ממשלת אנגליה אמרה לשלוח את החוקר פרופ' פאלמר, בלוויית שני קצינים — מן הצי ומן הצבא, לחצי-האי סיני, במשלחת טוויית, שנקבעו לה שתי מטרות: לקנות גמלים ולשחד את הברודים שיגנו על תעלת סואץ. לשם כך הוקצבו למשלחת 10,000 ליש"ט בזהב.

פאלמר בא לא"י וחפשו משרת שיילווה אל המשלחת. ביומנו הוא מציין כי יום אחר יום חיפש אדם כזה בין ערביי הארץ, אך הם סרבו לצאת עמו בדעתם את הסכנה הנשקפת למשלחת. באחד הימים הוא רשם ביומנו בשמחה רבה כי מצא את האי ש הנארת; יהודי מיפו ושמו בכור חסון. המדבר קצת איטלקית, ומסכים להלוות אליו בכך שיש"ט לחודש (לערבים הציני 12 ליש"ט²).

פאלמר התחפש כשיך בדוי ובלוויית הקצינים והמשרת יצאו לדרך. ביומנו הוא מציין את בכור חסון לשבח כמה פעמים. הוא היה טבח טוב, היטיב לירות באקדה, לא ידע כל פחד, היה בחור עליו ואכל לתיאבון אפילו בשר חזיר.

אך מורה הדרך של המשלחת בגד בה והביא אותם למארב באתרים; שם נהרגו כולם באכזריות רבה, בכור חסון — לאחר שנרצחו שלושת האנגלים.

משנודע דבר הרצח לממשלה האנגלית שלחה המשלחת לחקור את פרטי העניין. אחד מחברי המשלחת היה סוכנה הקונסולארי של בריטניה ביפו — מר אמזלק. כאשר נמצאו עצמות ההרוגים אי אפשר היה להכיר ולזהות את גופותיהם של הארבעה, וכל העצמות ניתנו בארגו, שעל מכתו נחרת צלב, ונשלחו לאנגליה. שם נקברו כולן בטכס גדול.

בכור חסון זה היה יליד האי רודוס והובא לארץ בעודו ילד, כשעלתה משפחת הוריו הנה. במותו היה בן 42, והניח אחריו אשה וארבע בנות, שהיו בנות שתיים, ארבע, שש ושמונה שנים. כשנענה לבקשתו של פאלמר להלוות אליו היה פקיד אצל האחים בלאטנר ופירנס לא רק את משפחתו בלבד אלא גם את הוריו הזקנים. אחד מהאנשים שהכירוהו בעודו חי כתב אלי: כשמו כן היה, חסון וגבור. בתמונה, שקיבלתי מבנותיו, הוא מעוטר זקן קטן, עיניו בהירות והוא לבוש בגדים מזרחיים.

האדמיניטריות הבריטית הקציבה למשפחת הנרצח סך 300 ליש"ט כפיצויים, והמשפחה היתה מקבלת את הרבית מהסכום הזה. בנותיו של בכור חסון עודן חיות בת"א ומקבלות את קצבתן הפעוטה. אין אני יודע מי היו האחים בלאטנר, שאצלם עבד בכור חסון; אבל אחד מבני המשפחה הוואת היה תחילה קפיטאן בצבא הבריטי ואח"כ ראש המשטרה בקיפרוס, ונפטר באי הזה בשנת 1900. הוא נקבר בבית הקברות היהודי במרגו אשר בקיפרוס.

בארכיונו של Public Record Office בלונדון שמור תיק מיוחד הכולל את כל חליפת המכתבים בעניין הפיצויים, וביניהן גם מכתב שכתבה חנה, אשת בכור חסון, ללורד גרנוויל. בכנסייתה הפרטית של אחות הקצין צ'רינגטון, הגרה באנגליה, נמצאת תמונת המצבה שהוקמה בס"ט פאול על קבר הארבעה.

ביבליוגרפיה: Walter Besant, *Autobiography of Palmer; Haynes*, (על החקירה) *Parliamentary Blue Book*, 1883.

פוי יצחק רבינוביץ (רב צבאי ראשי במזרח התיכון)

1) בעניין זה כבר פרסמתי רשימה בתוספת הספרותית של השבועון האנגלי-יהודי *The Jewish Chronicle*; אך במאמר ההוא נפלו כמה שיבושים מחמת חסרון ידיעות מדויקות.